

HẬU NGÔ VƯƠNG (950-965)

Ngô Xương Văn gạt bỏ Dương Tam Kha xưng là Nam Tấn vương và sai người tâm phúc đi đón anh là Ngô Xương Ngập về cùng trông coi việc nước. Ngô Xương Ngập xưng là Thiên Sách vương. Cả hai anh em đều là vua, sử gọi là Hậu Ngô vương.

Làm vua được ít lâu, Thiên Sách vương nghĩ cách trừ Nam Tấn vương để một mình làm vua. Âm mưu đó chưa kịp thi hành thì năm Giáp Dần (954) Thiên Sách vương mất.

Đến lúc này, thế lực nhà Ngô ngày một suy yếu, thổ hào các nơi xưng là sứ quân ra sức chống đối buộc Nam Tấn vương phải thân chinh đi đánh dẹp. Năm Ất Sửu (965), trong một trận giao chiến ở Thái Bình (Đường Lâm, Sơn Tây), Nam Tấn vương không may bị bắn chết, làm vua được 15 năm. Con Thiên Sách vương là Ngô Xương Bí nổi nghiệp lên làm vua về giữ đất Bình Kiều (Thanh Hoá).

Như vậy triều Ngô bắt đầu từ Ngô Quyền, qua Ngô Xương Ngập, Ngô Xương Văn đến Ngô Xương Xí, truyền được 3 đời, kéo dài 26 năm. Đến Ngô Xương Xí trong nước có cả thảy 12 sứ quân, gây ra loạn lạc nổi da nẫu thịt kéo dài hơn 20 năm, 12 sứ quân đó là:

1. Ngô Xương Xí, giữ Bình Kiều (Triệu Sơn, Thanh Hoá)
2. Đỗ Cảnh Thạc giữ Đỗ Động Giang (Thanh Oai, Hà Tây).
3. Trần Lãm giữ Bồ Hải Khẩu (Kỳ Bó, Thái Bình).
4. Kiều Công Hãn giữ Phong Châu (Bạch Hạc, Phú Thọ).
5. Nguyễn Khoan giữ Tam Đái (Vinh Tường, Vĩnh Phúc)
6. Ngô Nhật Khánh giữ Đường Lâm (Phúc Thọ, thị xã Sơn Tây, Hà Tây).
7. Lý Khê giữ Siêu Loại (Thuận Thành, Bắc Ninh).
8. Nguyễn Thủ Tiệp giữ Tiên Du (Bắc Ninh).
9. Lữ Đường giữ Tế Giang (Văn Giang, Hưng Yên).
10. Nguyễn Siêu giữ Tây Phù Liệt (Thanh Trì, Hà Nội).
11. Kiều Thuận giữ Hối Hồ (Cẩm Khê, Phú Thọ).
12. Phạm Bạch Hổ giữ Đằng Châu (Hưng Yên).

Những sứ quân ấy cứ đánh lẫn nhau, nhằm bành trướng thế lực khiến cho nhân dân vô cùng khổ sở. Về sau, Đinh Bộ Lĩnh ở Hoa Lư dẹp loạn sứ quân quy giang sơn về một mối, lập nên cơ nghiệp nhà Đinh.